

GOIGS DE LA MARE DE DEU DE COGULS

que es venerava a la masia de SANT CRISTOFOL DE COGULS,
Parròquia de Sant Cerní de la Pedra, Bisbat de Solsona

Puix a Vós desconsolada
prega la gent cada dia:
AJUDEU-NOS VERGE PIA
DE COGULS ANOMENADA.

Quan l'àngel us saludà
fou el vostre goig primer,
restant vostre claustre enter
el Fill de Déu s'encarnà
en Vós, a qui destinà
per mare seva estimada. *Ajudeu-nos, etc.*

El segon, fou quan nasqué
vostre Fill a mitja nit,
restant el Cel tan lluït
que la nit no es conegué.
Pau a l'home prometé
i al Cel glòria fou cantada. *etc.*

El tercer, quan arribaren
els Reis de riquesa plens,
i oferint Or, Mirra i Encens
a vostre Fill adoraren;
la profecia trobaren
de Balaam verificada. *etc.*

El quart, fou quan als tres dies
vostre Fill ressuscità,
i les tristeses mudà
vostre Cor en alegries.
Tinguéreu les primeries
de la Redempció sagrada. *etc.*

El cinquè, quan exaltat
vostre Fill fou sobre el Sol
per nostre amor i consol
penetrà al Cel tancat;
llavors la captivitat
d'Adam quedà alliberada. *etc.*

El sisè, fou quan vingué
l'Esperit Sant flamejant
i amb llengües de foc baixant,
com vostre Fill prometé,
en Vós i Apòstols també
en la joiosa jornada. *etc.*

El setè goig fou quan Vós
assumpta fóreu al Cel
on fou complet vostre anhel
d'estar amb el vostre Espòs.
Fóreu amb poder gloriós
sobre els àngels exaltada. *etc.*

De Coguls ací postrada
aquesta masia devota,
a Vós Senyora us invoca
amb Fe ferma i esforçada;
gardeu-la de carestia,
de llagosta i pedregada. *etc.*

El veïnat també amb fervor
iguals gràcies us demana:
VERGE I REINA SOBIRANA
CONCEDIU-LI AQUEST FAVOR.

(LLETRA POPULAR)

V. *Ora pro nobis Sancta Dei Genitrix.*

R. *Ut digni efficiamur promissionibus Christi.*

OREMUS. — *Concede nos famulos tuos quaesumus Domine Deus perpetua mentis, et corporis sanitate gaudere, et gloriosae beate Maria semper Virginis intercessione, a presenti liberari tristitia, et eterna perfrui letitia. Per Christum Dominum nostrum. Amen.*

Mare de Déu de Coguls

Vorejant la Serra del Port de Comte per la carretera de Sant Llorenç de Morunys a La Coma, poc després de deixar a mà dreta la típica font Puda, i a uns quatre quilòmetres i mig de Sant Llorenç, es veu un xic enlairada, a mà esquerra del qui arriba i a la dreta del riu Cardener que baixa pel fons de la vall, la masia de cal Pasqüet, que pertany a la parròquia de Sant Cerní de la Pedra, bisbat de Solsona, i al municipi actual de Pedra i Coma.

El centre de la masia el constitueixen avui dos edificis propers, aparentment de característiques semblants. Fins al segle XIV, constituïen dos masos diferents: Mas Cardona i Casa Simarda de Coguls o Mas Sant Cristòfol, aquest darrer construït damunt l'ermita de Sant Cristòfol, i el primer davant d'ella.

El 16 de novembre de 1414, el Comte de Cardona, senyor de la Vall de Lord on restaven ambdós masos, reuní els caps de casa de les rodalies i, d'acord amb ells, els juntà, amb totes les cases, terres, horts i vinyes, establint-los a la família Pasqüet que edificà, molt aprop, la casa nova de cal Pasqüet on residí cultivant les terres fins als nostres dies. En 1784 es féu un cadastre de les masies del poble de Pedra i Coma, i en dit cadastre s'individualitzaven encara dos masos: el «dels Pasqüets», que posseïa unes 119 quarteres de terra, i el de Sant Cristòfol de Coguls, que en tenia unes 110.

L'antiga ermita de Sant Cristòfol de Coguls, també anomenada de Sant Llop, cal cercar-la dintre de la construcció actual de l'antiga masia de Sant Cristòfol. A l'exterior es veu solament una porta petitona (2 m. alt x 0,70 m. ample) amb una creueta per tot senyal, i al seu costat una gran pedra de molí empotrada a la paret. Consta d'una sola nau de planta rectangular (4,70 x 2,50), coberta amb volta apuntada (3'50 m. alt) en la qual pot apreciar-se encara l'encimbrellat. Entrant, hom baixa dos graons; el trespol és enllosat: reb llum solament per la porta, i el gruix de les parets és de 65 cms. Al fons hi ha l'únic altar, la mesa del qual és de guix barroc, construïda damunt l'antiga mesa de pedra. Presideix l'altar una creu del 1862, i de la mateixa data deu ésser l'antependi. En una urna hi ha la bonica imatge, de talla, de Sant Cristòfol i als costats d'ella, les de Sant Llop (molt petita) i de la Verge de Fàtima (molt recent).

A la paret del fons de l'altar hi ha unes pintures pseudobarroques amb unes columnetes i uns frisos, que constitueixen l'únic adornament. Sota la primera capa de guix, però, hem descobert unes altres pintures murals, del segle XIV, que representen a Sant Cristòfol travessant un riu portant en braços el nen Jesús. Una urna oberta posteriorment enmig, féu desaparèixer tota la part central de les figures, però l'interès iconogràfic d'aquestes pintures medievals és extraordinari i cal evitar la seva pèrdua.

Posseïa aquesta ermita una petita imatge d'alabastre de Santa Maria de Coguls, a la que van dedicats aquests GOIGS. Aquesta imatge fa més de trenta anys va ésser transferida al Museu Diocesà de Solsona per Mn. Ramon Sampons, llavors rector de la Pedra. Del Museu de Solsona passà a la Col·lecció Plandiura i, finalment, al Museu d'Art de Catalunya, on es conserva encara.

És una imatge molt curiosa de la Verge sedent (0'47 m. alt) que pot datar-se a principis del segle XIII. Constitueix una derivació tardana del prototipus del Santuari de Clermont-Ferrand (Auvèrnia), amb la rara particularitat que l'Infantó resta assegut a la barana dreta del tron i que la Verge porta a la mà esquerra un ocell—cogullada—que donà nom a la imatge (*dels Coguls*). El Nen Jesús fa acció de beneir amb la mà dreta i amb l'esquerra acarona la testa de l'ocell. Aquesta imatge ve a expressar un moment en què s'havien posat de moda els escots pronunciats, tot i que vesteix encara la túnica i mantell que recorden vagament els vestits sacerdotals del prototipus a que ens referíem més amunt. El fet d'haver estat aquesta imatge molt temps amagada a un forat de la capella—on la va trobar mossèn Sampons—degué contribuir a la pèrdua de la policromia originària.

També posseïa aquesta capella una interessant imatge de Sant Cristòfol, a la que dedicarem especial atenció un altre dia. Dues taules renaixentistes del segle XVI, un missal amb valuosos gravats imprès a París el 1575, i una casulla de seda blanca brodada, procedents de l'ermita, passaren l'any 1953, al Museu del Patronat Vall de Lord, de Sant Llorenç de Morunys.

Actualment no es celebra missa a l'ermita, perquè encara no ha estat reconciliada després del 1936.

MANUEL RIU I RIU.

Col·lecció de Goigs «SANTA EULÀLIA». — N.º 21

Barcelona, 1958.